

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO

Paulina Młynarczyk
TiR IV – HOT
Nr indeksu 32661
2009 rok

Spis treści

Wstęp.....	3
I. INFORMACJE OGÓLNE.....	4
1.1. Wprowadzenie.....	4
1.1.1. Położenie.....	4
1.2.1. Klimat Wysp.....	5
1.2.2. Historia państwa.....	5
1.2.3. Ustrój i administracja.....	6
1.2.4. Demografia.....	7
1.2.5. Gospodarka.....	7
1.2. Warunki rozwoju turystyki.....	8
1.2.1. Przyrodnicze warunki rozwoju turystyki.....	8
1.2.2. Atrakcje turystyczne.....	9
1.2.3. Święta, festy.....	14
1.2.4. Dostępność komunikacyjna.....	14
1.2.5. Baza noclegowa.....	15
II. Rynek recepcji turystycznej.....	17
a. Wielkość przyjazdowego ruchu turystycznego.....	18
b. Sezonowość ruchu turystycznego.....	21
c. Profil turysty odwiedzającego Malte.....	22
1.3. Zakwaterowanie.....	27
1.4. Wydatki turystów zagranicznych.....	30
1.5. Turystyka językowa na Malcie.....	32
III Rynek emisji turystycznej.....	34
IV Znaczenie rynku turystycznego Malty dla Polski.....	37
BIBLOGRAFIA.....	39
SPIS TABEL.....	40

Wstęp

Kamienne budowle starsze od egipskich piramid, ponad 360 kościołów, niezliczona ilość świąt, którym towarzyszą barwne fiesty, zapierające dech krajobrazy, czysta ciepła woda, pyszna kuchnia i wiecznie świecące słońce to tylko niektóre z atutów, które co roku przyciągają do Malty - kraju wielkości małego polskiego powiatu - ponad półtora miliona turystów.

Wybrałam ten niewielki kraj jako temat swojej pracy z czystej ciekawości, chęci poznania tego kraju o którym dotąd stosunkowo niewiele wiedziałam, o którym na finiszu prac –wiem znacznie więcej, z nadzieją iż pewnego dnia uda mi się ją odwiedzić i przekonać iż wszystko o czym piszę jest rzeczywiście tak wspaniałe.

Głównym celem poniższej pracy jest charakterystyka rynku turystycznego owej Malty, zarówno jako kraju recepcyjnego oraz emisyjnego. Pierwszy rozdział zawiera ogólne informacje dotyczące kraju, głównie turystyki, tego gdzie i kiedy warto pojechać. W dalszej części można znaleźć informacje o Malcie jako kraju emisji i recepcji turystycznej. Ta część pracy oparta jest głównie o dane zgromadzone przez maltański Urząd Statystyczny (National Statistics Office) oraz maltańską organizację turystyczną (Malta Tourism Authority).

I. INFORMACJE OGÓLNE

1.1. Wprowadzenie

1.1.1. Położenie

Archipelag Maltański usytuowany jest w środkowej części Morza Śródziemnego 75 km na południe od Sycylii oraz 240 km na północ od Libii (35,50°N i 14,35°E) i jest najdalej na południe wysuniętym krajem Europy. Leży ponad 100 km bliżej równika niż północne brzegi Tunezji oraz Algierii. W jego skład wchodzi 5 wysp; 3 z nich są zamieszkane: Malta, Gozo oraz Comino, natomiast wyspy Cominitto i

Rysunek 1 Położenie Malty na tle Europy

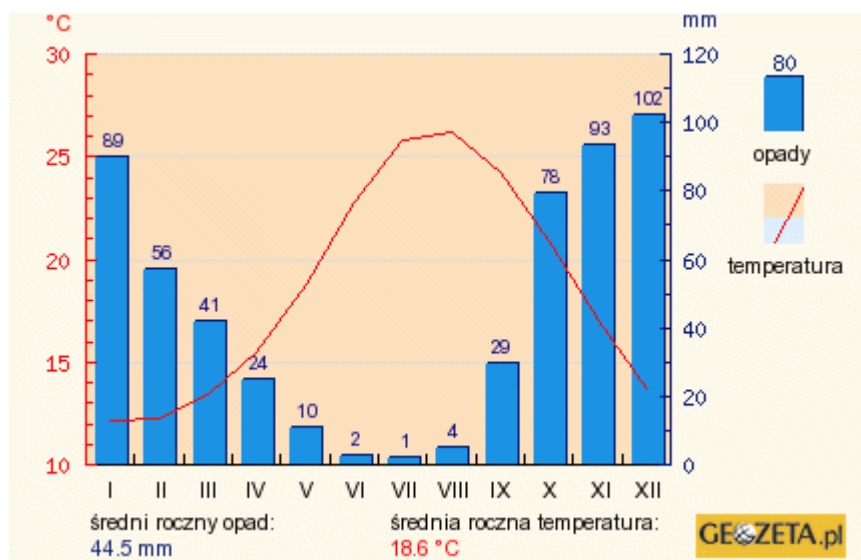
Filfoła są bezludne. Ogólna powierzchnia archipelagu wynosi 316 km², co stanowi porównywalną wielkość miasta Krakowa. Wyspy te zbudowane są z trzeciorzędowych skał wapiennych silnie zniszczonych wskutek procesów krasowych i denudacji. Linia brzegowa Malty wynosi 140 km i jest poprzecinana licznymi zatokami. Przeważają wybrzeża klifowe, skaliste, mało dostępne, co utrudnia budowę portów. „Powierzchnia terenu jest pofalowana, pagórkowata, (...) opadająca ku północnemu wschodowi.”¹

Spotkać tu można kilka niskich łańcuchów górskich i pojedynczych skał, ale nie ma większych wzniesień. Stoki tak zwanej Linii Wiktorii przecinają wyspę od wybrzeża w pobliżu Paceville aż do Golden Bay (Złotej Zatoki). Grunt jest z reguły płytki i skalisty, ale w niektórych dolinach pola uprawne dzieli się na terasy i intensywnie uprawia. Na wyspie nie ma zbyt wiele lasów, a przez większą część roku tylko nieliczne obszary zieleni łagodzą kamienny, wyblakły od słońca krajobraz. Jedynym prawdziwym wyjątkiem są Ogrody Buskett, czyli soczysto zielona dolina pełna drzew i zagajników pomarańczowych, chronionych przez imponujące południowe wybrzeże klifowe Dingli. Praktycznie nie ma tu także wód powierzchniowych ani stałych rzek czy strumieni. Wody podziemne są głównym źródłem świeżej wody, uzupełnianym przez kilka dużych zakładów odsalania wody morskiej. W 1990 r. rząd Malty ułożył plan, który określa strefy

przemysłowe i obszary o znaczeniu ekologicznym, co miało zapobiegać degradacji biosfery wyspy.

I.2.1. Klimat Wysp

Malta leży w strefie klimatycznej śródziemnomorskiej. Nie występują tu ostre wiatry, mgły, śnieg czy mróz. „Średnie temperatury miesięczne wahają się od 12°C zimą do 32°C latem.

Wykres 1 Średnie miesięczne temperatury i opady dla Malty

Opady, głównie zimowe, dochodzą do 550 mm w ciągu roku. Wiejący w miesiącach letnich znad Sahary gorące wiatry (sirocco) powodują duże upały.”²

Średnie temperatury powietrza w Valetcie wahają się od 10.3 w styczniu do 30.7 °C w sierpniu.

I.2.2. Historia państwa

Początki cywilizacji na Malcie sięgają aż 5000 lat p.n.e. gdy trafili tu, prawdopodobnie z Sycylii, pierwsi osadnicy. Około 3600-3300 lat p.n.e.

na wyspie Gozo na terenie dzisiejszej miejscowości Xagħra zostaje wzniesiona świątynia Ġgantija, do niedawna uważana za najstarszą wolno stojącą budowlę stworzoną przez człowieka. Podobne budowle powstają także w innych miejscach, zarówno na Gozo jak i na Malcie. Około 800 roku p.n.e. zakładają na Malcie swoje osiedla Fenicjanie, a 300 lat później wyspę podbijają Kartagińczycy. W 257 roku p.n.e. ma miejsce pierwszy atak Rzymian, a w 218 roku p.n.e. Malta przechodzi pod władanie Imperium Rzymskiego. Władzę na wyspie sprawuje przez swojego namiestnika pretor Sycylii.

W roku 60 n.e. u brzegów wyspy, na mieliźnie, rozbija się statek przewożący do Rzymu, jako więźnia św. Pawła. Apostoł przez trzy miesiące pozostaje na wyspie nauczając jej mieszkańców. Malta zostaje nawrócona na chrześcijaństwo.

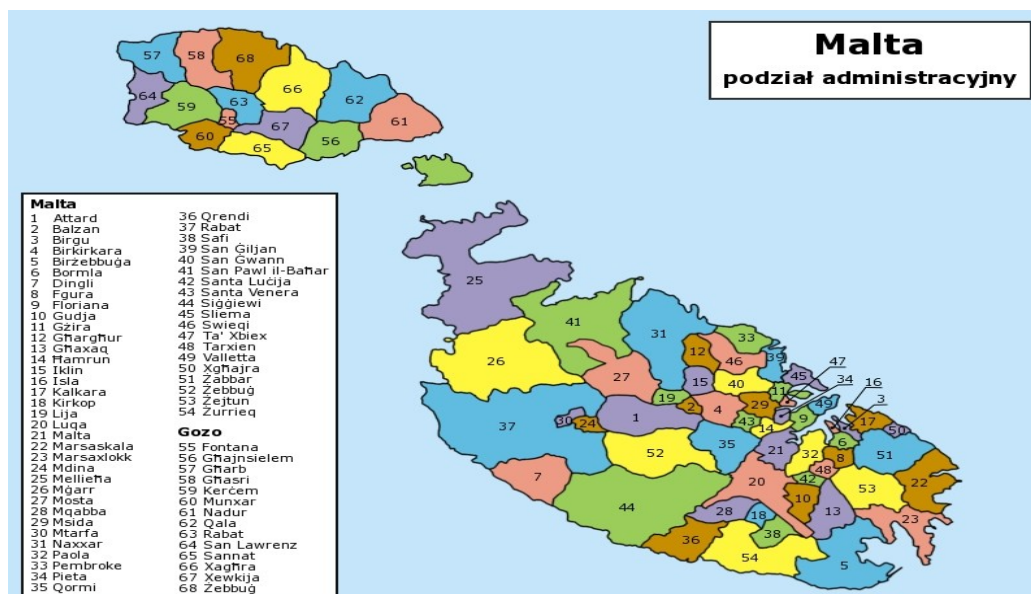
W 395 roku po podziale Imperium Rzymskiego przechodzi pod władanie Cesarstwa Wschodniego ze stolicą w Konstantynopolu. Od 870 roku znajduje się pod rządami Arabów. W roku 1090 zostaje podbita przez Normanów, zaś później przyłączona do księstwa, a następnie Królestwa Sycylii. W 1530 roku cesarz Karol V przekazuje wyspę jako lenno wydalonemu z Rodos zakonowi joannitów (kawalerów maltańskich). 18 maja 1565 roku rozpoczyna się atak liczącej około 40 tys. żołnierzy armii Tureckiej. Obrońcom, w skład których wchodzi kilkuset rycerzy zakonnych, tysięczny oddział Hiszpanów i około 8 tys. ludności cywilnej, udaje się ten atak całkowicie odeprzeć prawie cztery miesiące później, 8 września.

W roku 1798 54 tys. flota francuska atakuje i zdobywa wyspę. Napoleon Bonaparte nakazuje rycerzom zakonu w ciągu trzech dni opuścić wyspę. Dwa lata później Maltańczycy wspierani przez wojska angielskie wypierają Francuzów i Malta przechodzi pod protekcję Wielkiej Brytanii. Zakończony w 1815 roku Kongres Wiedeński ustanawia Maltę kolonią brytyjską. Wyspa, ze względu na swoje położenie, odgrywa ważną rolę strategiczną w czasie II Wojny Światowej, za co zostaje odznaczona Krzyżem Jerzego, który widnieje na fladze państwa.

W 1947 roku Maltę uzyskuje autonomię wewnętrzną, a w 1963 proklamowane zostaje powstanie Państwa Maltańskiego. Rok później Malta uzyskuje całkowitą niepodległość jako członek brytyjskiej Wspólnoty Narodów. Podpisany zostaje też układ obronny z Wielką Brytanią, który zezwalał na utrzymanie na Malcie brytyjskich baz wojskowych. W 1967 roku układ ten zostaje zerwany i dopiero po czterech latach udaje się wynegocjować prowizoryczne porozumienie. 13 grudnia 1974 roku proklamowana zostaje Republika Malty (Repubblika ta' Malta).¹

I.2.3. Ustrój i administracja

„Malta jest republiką prezydencką. Władza ustawodawcza należy do Izby Reprezentantów (parlamentu) złożonej z 65 deputowanych, wybieranych w wyborach powszechnych na 5 lat i 4 reprezentantów najsilniejszych partii. Według konstytucji z 1974 r. głową państwa jest prezydent, który wybierany jest przez parlament na pięcioletnią kadencję. Władzę wykonawczą sprawuje rząd na czele z premierem, który mianowany jest przez prezydenta. Pod względem administracyjnym kraj podzielony jest na 6 okręgów i 67 gmin.”²

Rysunek 2 Podział administracyjny Malty

I.2.4. Demografia

Całkowita liczba ludności wynosiła w styczniu 2009 roku: 405 165 osób, co w przeliczeniu na km² powierzchni daje nam gęstość zaludnienia w wysokości 1277 osób na km².

Największą grupę społeczną stanowią osoby w wieku produkcyjnym, pomiędzy 15 a 64 rokiem życia, tj. 69.4 %, natomiast średni wiek ludności wysp to 39.5 roku. Malta może pochwalić się dodatnim współczynnikiem przyrostu naturalnego wynoszącym: 0.4 %. Malta jest typowo katolickim krajem, aż 98 % ludności przynależy do kościoła rzymsko-katolickiego.

I.2.5. Gospodarka

Gospodarka Malty związana jest głównie z morzem jednak coraz większego znaczenia nabiera przemysł lekki. Rolnictwo na Malcie ogranicza się do tarasowych zboczy i nawadnianych nizin. Uprawia się głównie zboża, warzywa, owoce cytrusowe. Hodowla obejmuje bydło i kozy.

Tabela 1 Podstawowe wskaźniki gospodarcze dla Malty

Wskaźniki	2005	2006	2007	2008
PKB na 1 mieszkańca (w tys. €) wg PPS	17,4	18,1	19,3	19,9
PKB (w mld €) w c. bieżących	4,8	5,1	5,4	5,7
PKB (dynamika w %)	3,2	3,4	3,8	2,4%
Deficyt budżetowy (% PKB)	-3,7	-2,7	-2,0	-3,8%
Dług publiczny (% PKB)	68,5	62,6	60,9	63,1
Inflacja (w %)	2,8	2,9	1,6	4,9
Bezrobocie (w %)	7,2	7,3	6,5	5,9
Eksport towarów (w mld €)	2,0	2,3	2,2	1,7*
Import towarów (w mld €)	3,1	3,5	3,5	2,8*
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Malcie (mln €)	543,9	1.491,3	699,2	b.d
Bezpośrednie inwestycje Malty za granicą (mln €)	-16,6	-0,5	14,8	b.d

Źródło: National Statistics Office, Malta 2008, * prognoza

Głównym źródłem dewiz jest dobrze rozwinięta turystyka międzynarodowa. Dochód narodowy na jednego mieszkańca wynosił w 2008 roku: 24 200 USD. Inflacja: 4.4% (2008). Struktura zatrudnienia kształtuje się następująco: usługi – 68%, przemysł – 29.6%, rolnictwo – 2.3% (2005). Stopa bezrobocia wynosi 6.4% (2007) Handel zagraniczny: eksportuje się głównie maszyny, samochody, odzież, obuwie, półfabrykaty, natomiast importuje się maszyny, samochody, półprodukty, artykuły żywnościowe. Głównymi partnerami handlowymi są Włochy, Niemcy i Wielka Brytania. Głównymi kierunkami eksportu są: Singapur 14.4 %, Niemcy 13.7%, Francja 12.6%, USA 11.3%, Wielka Brytania 10%. Obroty z zagranicą w 2004 wyniosły – eksport: 2,625 mld USD, import: 3,407 mld USD. Importują natomiast z: Włoch 26%, Wielkiej Brytanii 15%, Francji 9.5 %, Niemiec 8.8% oraz Singapuru 5,2% (2007)

1.2. Warunki rozwoju turystyki

1.2.1. Przyrodnicze warunki rozwoju turystyki

Malta położona między Sycylią i Afryką Północną spełnia idealnie wszystkie warunki rozwoju turystyki. Na turystów czekają tu słoneczne dni, przejrzyste i ciepłe morze, rozległe plaże.

Wybrzeże Malty jest bardzo urozmaicone, poprzecinane rozpadlinami, które formują liczne zatoczki, obfitujące w urocze plaże. Chociaż plaże są w większości kamieniste, jak okolice Blue Grotto czy Dwejra Bay, można znaleźć również plaże piaszczyste, np. Golden Bay czy Ghajn Tuffieha, gdzie piasek jest podobny do bałtyckiego, z tym wyjątkiem, że ma złoty odcień.

Największą krajobrazową atrakcją wyspy Gozo jest Lazurowe Okno – potężna skała klifowa z wyżłobionymi przez wiatr i wodę wielkim oknem.

Malta jest rajem dla pływaczów - **Zdjęcie 1 Malta-Gozo-Lazurowe okno** podziwiać tu można nie tylko śródziemnomorską faunę i florę, ale także wraki zbombardowanych w czasie II wojny światowej okrętów alianckich. Turyści odnajdą także na Malcie wiele ciekawych i niezwykle malowniczych ścieżek przyrodniczych, przeznaczonych do wędrówek pieszych bądź rowerowych. Taka ścieżka wiedzie np. z miejscowości Xlendi do Dwejra.

1.2.2. Atrakcje turystyczne

O Malcie mówi się, że jest to ogromne muzeum pod otwartym niebem. Relikty sprzed tysięcy lat odnajdywane są znacznie łatwiej niż to by się mogło wydawać, a mnogość zabytków klasy światowej i spuścizny historycznej jest niespotykana jak na kraj o tak małej powierzchni.

Wyspa usiana jest wieżami kościołów, których jest tu dokładnie tyle samo, co dni w roku (365). Ruch turystyczny na Malcie koncentruje się przede wszystkim w stolicy kraju – *La Valletta*, a także w innych miejscowościach atrakcyjnych turystycznie: *Mdina*, *Rabat*, *Mgarr*, *Mosta*, wyspa *Gozo* oraz wyspa *Comino*.

Valletta

Malta i jej stolica **Valletta**, to główny punkt zwiedzania starych zabytków oraz zrobienia pamiątkowych zakupów. **Valletta** stanowiła niegdyś siedzibę **Zakonu Rycerzy Maltańskich** i po dziś dzień zachowały się tam stare mury miejskie oraz imponująca katedra **Świętego Jana**. Pierwszym budynkiem Valletty był *kościół p.w. Matki Boskiej Zwycięskiej*. Z pewnością należy zobaczyć Pałac Wielkich Mistrzów, będący siedzibą kierujących zakonem

Zdjęcie 2 Panorama Valletty

Źródło: www.wikipedia.org.pl

aż do zakończenia tutejszych rządów Joannitów w 1798. Godny uwagi jest najznakomitszy obiekt sakralny stolicy Katedra św. Jana.

„Uderza w niej szczególna dysproporcja pomiędzy skromną fasadą i wyjątkowo bogatym wnętrzem. Szczególnie piękne są

kaplice (powiązane z poszczególnymi narodowościami zakonu) oraz ozdobna posadzka. Jest ona w całości pokryta płytami nagrobnymi wykonanymi przepięknego kolorowego marmuru. Przedstawiają one oprócz szkieletów i innych symboli śmierci herby i imiona zmarłych członków zakonu. Najznamienitszych chowano w krypcie - są tam szczątki 12 wielkich mistrzów, a jedynym rycerzem, który dostąpił zaszczytu wypoczynku w ich towarzystwie, był sir Oliver Starkey, sekretarz wielkiego mistrza podczas wspomnianego oblężenia Turków w 1565 roku. W świątyni jest też prawdziwy rarytas dla miłośników sztuki - wielki, pięknie wyeksponowany, obraz Caravaggia "Ścięcie świętego Jana".”

Swój urok stolica **Malty** zawdzięcza również położeniu przy jednym z największych, naturalnych portów świata. Panujący tu klimat śródziemnomorski, nigdy nie śpiące miasto i atmosfera tworzona przez turystów jak i żeglarzy, z całego świata dodaje temu miastu osobistego uroku i niepowtarzalności.

1980 roku Valletta została wpisana na listę światowego dziedzictwa kultury i natury UNESCO.

Mdina i Rabat

Obie - sąsiadujące ze sobą miejscowości - położone są na zachodzie Malty. Uzupełniają się doskonale. Mdina to przykład średniowiecznego miasta otoczonego murami, w którym uliczki są wąskie i kręte. Rabat natomiast jest rozległy i głośny (Mdina nazywana jest Miastem Ciszy) – stanowi centrum handlowe rolniczej Malty. I w jednym i w drugim zobaczyć wiele ciekawych miejsc.

Mdina jest miejscem szczególnym, była stolica leżąca na wysokości 213 m n.p.m. Osadzona na wzgórzu widoczna jest z daleka. Grube mury chronią domy i pałace należące do rodzin arystokratycznych. Niektóre domy mają po kilkadziesiąt pokoi, jednak zamieszkiwane są zaledwie raz na jakiś czas. Ich właściciele prowadzą biznes w stolicy kraju La Valletcie i przyjeżdżają tu tylko czasami. Wejście do miasta przez zdobioną bramę, spacer po wąskich, brukowanych uliczkach przenoszą nas w dawne czasy, gdy w pałacu miał swą siedzibę wielki mistrz. Właściwe to całe miasto można uznać za jeden wielki zabytek, ale najciekawszym chyba miejscem, które warto choć na chwilę odwiedzić jest katedra św. Pawła. Swój dzisiejszy wygląd kościół zawdzięcza maltańskiemu architektowi Lorenzo Gafa. Z pierwotnego budynku katedry, zniszczonego prawie całkowicie w 1693 roku przez trzęsienie ziemi, ocalała tylko absyda. Wewnątrz zobaczyć możemy m.in. malowidła Mattia Preti, a także obraz przedstawiający Najświętszą Maryję Pannę, którego autorstwo przypisuje się św. Łukaszowi. Do ciekawostek można zaliczyć także zegary znajdujące się na wieżach kościoła, prawy jest normalny i wskazuje godziny i minuty, zaś lewy trochę dziwaczny, pokazujący dni i miesiące. Tuż obok znajduje się muzeum przykatedralne, którego zbiory obejmują okres kilku tysięcy lat.

Rabat z kolei posiada wiele pozostałości rzymskich, które gromadzi m.in. w Muzeum Sztuki Starorzyskiej. Miasto Rabat nieodłącznie kojarzone jest z postacią św. Pawła. To właśnie tu w 60 roku n.e. rozbił się statek przewożący go na proces z Jerozolimy do Rzymu. Dziś w miejscu tym znajduje się grota św. Pawła, nad którą został wybudowany kościół pod tym samym wezwaniem. Jego ściany uznawane są za cudowne. W podziemiach Rabatu ukryte są liczne katakumby (św. Pawła i św. Agaty).

Marsaxlokk

Port południowego wiatru czyli po maltańsku Marsaxlokk to wioska, położona w południowo-zachodniej części wyspy. Rozciągająca się wzdłuż brzegów jednej z większych zatok Malty. To właśnie tutaj w 1656 roku pierwszy raz starły się ze sobą wojska zakonu i armia turecka, a roku 1898 wylądowały wojska francuskie, które przez dwa lata okupowały Maltę. Dziś Marsaxlokk to spokojna wioska, a także chyba największy na wyspie wciąż wykorzystywany port rybacki. Jeśli przyjedziemy tu w niedzielę rano to trafimy na odbywający się co tydzień targ, na którym można kupić świeże ryby, owoce, warzywa, a także wiele mniej lub bardziej przydatnych nam rzeczy.

Sliema i St. Julian's

Sliema i St. Julian's to znów dwie sąsiadujące ze sobą miejscowości położone wokół Zatoki Balluta, tuż pod Vallettą od strony północnej. Sliema jest zdecydowanie większą miejscowością, do której rokrocznie zjeżdżają Maltańczycy i zagraniczni turyści, aby spędzić urlop w tym uroczym zakątku. Pełno tu bogato urządzonych willi i zabytkowych kamienic. Stąd też wypływają statki na pobliskie wyspy Gozo i Comino. Na wybrzeżu można zjeść i napić się w kafejkach i restauracjach, a opalać na ciepłych od słońca dużych białych kamieniach. Najbardziej atrakcyjny dla turystów jest cypelek Tigne, gdzie mieszczą się najlepsze hotele, z których rozciąga się widok na wyspy i Vallettę. W zatoczce między Sliemą a Vallettą położona jest Wyspa Manoela z XVIII w. Na północy Sliemy znajdują się ulice handlowe, a wybrzeżem można dojść do St. Julian's. Najpopularniejsze jest tu otoczenie Zatoki Spinola, gdzie w dawnych miejscach składowania łodzi otwarto dobre restauracje. Poza tym St. Julian's jest świetnym miejscem dla plażowiczów lubiących szeroką ofertę życia nocnego. Znajdziemy ją przede wszystkim w dzielnicy Paceville, gdzie popularnością cieszy się kasyno, usytuowane na cyplu Il-Ponta tad-Dragunara.

Mgarr

Wioska przytłoczona jest bryłą kościoła parafialnego, zwanego "jajecznym".

Nazwa wywodzi się od kształtu kopuły i od jajek, które wieśniacy w wielkich ilościach musieli sprzedawać, by pokryć koszty budowy. Świątynia jest jedyną w kraju, gdzie licytuje się prawo do dźwigania głównego posągu w dzień patronki Najświętszej Marii Panny.

Mosta

To drugie co do wielkości miasto kraju. W Moście znajduje się kościół - rotunda pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, ufundowany przez mieszkańców, którzy także fizycznie pracowali przy budowie. Świątynia wzniesiona w latach 1833 - 1860, ma neoklasycystyczny portal wzorowany na rzymskim panteonie. Potężna kopuła - czwarta co do wielkości w Europie, po bazylice św. Piotra, katedrze św. Pawła w Londynie i kościele farnym na Gozo - ma zewnętrzną średnicę 54 m i wysokość ponad 60m. Obiekt zbudowano z wapienia prawie bez zaprawy murarskiej. W zakrystii leży replika niemieckiej bomby, która 9 kwietnia 1942 roku przebiła kopułę. Nie eksplodowała i nie zraniła nikogo z wiernych co uznawane jest za cud.

Zdjęcie 3 Rotunda w Moście

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Mosta>

Gozo

„Wyspa Gozo jest pięć razy mniejsza od Malty. Turyści odwiedzają ją zazwyczaj podczas jednodniowych wycieczek. Tych, którzy przyjeżdżają tu na tydzień czy dwa, jest niewielu, dlatego Gozo w porównaniu do Malty jest cicha i spokojna. Rzadko można spotkać duże hotele. Turyści wolą noclegi w wiejskich gospodarstwach, wiatrakach zaadaptowanych na pensjonaty czy małych domkach położonych nad morzem. Wszędzie - wzdłuż dróg, na placach i gdzie się tylko da, rosną kwitnące oleandry. Ich kolorowe kwiaty pięknie kontrastują z ciemnożółtą barwą budynków i skał. Największą krajobrazową atrakcją jest Lazurowe Okno - potężna skała klifowa z wyżłobionym przez wiatr i wodę wielkim otworem.”¹

Głównym zabytkiem Gozo jest katedra zbudowana w latach 1697-1711 w obrębie twierdzy, na miejscu kościoła zniszczonego przez trzęsienie ziemi. W bogato zdobionym wnętrzu świątyni znajduje się między innymi sprowadzona z Rzymu figura Matki Boskiej, na widok której – gdy dotarła na wyspę - mieszkańcy płakali z zachwytem. Największą osobliwością obiektu jest jednak iluzjonistyczna polichromia w nawie głównej przedstawiająca olbrzymią kopułę. W rzeczywistości dach jest zupełnie płaski. Pomysł pojawił się z prozaicznego powodu. Po prostu zabrakło pieniędzy i w 1732 r. włoski artysta dostał polecenie zastąpienia

¹

skomplikowanej architektonicznej konstrukcji namalowaniem jej. Jak dotąd przykład nie znalazł naśladowców.

Comino

To najmniejsza zamieszkała wyspa Archipelagu Malty, położona między Maltą a Gozo. Na wyspie jest zaledwie jeden hotel, mała wieś, cmentarz, posterunek policji, chlewnia i nieduża kaplica, gdzie raz w tygodniu jest odprawiana msza. Najpiękniejszym zakątkiem tej małej wyspy, jest Błękitna Laguna, wykorzystywana często jako sceneria reklamówek, dzięki nieprawdopodobnie niebieskiej, kryształowej wodzie. Na prawie nagich skałach tu i ówdzie rosną krzaki makii, mimoza i pinie. Nazwa Comino pochodzi od kminku, który kiedyś porastał wyspę. Od niedawna znajduje się tu rezerwat ptaków. Comino ma trzy małe piaszczyste plaże, a tutejsze groty i zatoczki są idealnym miejscem do pływania i nurkowania. Dno morskie jest tu pokryte czystym, białym piaskiem, a wody u brzegów wyspy należą do najczystszych w Morzu Śródziemnym.

1.2.3. Święta, festy

Na Malcie trudno znaleźć tydzień, podczas którego mieszkańcy nie organizowaliby jakiegoś święta. Nic dziwnego, na wyspach znajduje się przecież ponad 360 kościołów, a każdy z nich ma swego patrona. A dzień patrona jest najważniejszym lokalnym świętem. Nawet w małych wioskach, nad centralnym placem góruje okazała kościelna budowla. W 12-tysięcznej miejscowości Mosta stoi na przykład czwarta pod względem wielkości w Europie świątynia. Może ona zmieścić bez problemu wszystkich mieszkańców wioski. Do święta patrona Maltańczycy przygotowują się kilka tygodni. Uliczki miast i wiosek zdobi się kolorowymi girlandami z papieru i kwiatów, wszędzie zawieszane są ozdoby z setkami żarówek. Kościoły wykładane są czerwonymi ozdobnymi tkaninami. Ze skarbów wyjmowane są wszelkie, nawet najbardziej drogocenne przedmioty, by mogli podziwiać je wierni i licznie zgromadzeni turyści. Przez miasteczka przechodzi procesja z posągiem lub obrazem patrona. Gra głośna muzyka. Potem, po mszy świętej rozpoczyna się całonocna zabawa wśród tysięcy kolorowych światełek, grających zespołów muzycznych, straganów z najlepszymi specjami i pokazem sztucznych ogni. Właśnie dzięki fajerwerkom cała wyspa wie, gdzie aktualnie obchodzone jest święto.

1.2.4. Dostępność komunikacyjna

Malta położona jest w najwęższym miejscu między Europą a Afryką, tzn. 90 km na południe od Sycylii i dwa razy tyle od wybrzeży Tunezji. Usytuowanie geograficzne sprawia, iż dostępność komunikacyjna jest bardzo dobra, a na samą wyspę można dostać się samolotem lub promem bez żadnego problemu.

Międzynarodowe lotnisko położone 1 km na wschód od Luqi i 5 km na południowy-zachód od Valletty. Jest jedynym portem lotniczym na Malcie. Znajduje się w południowej części Malty. Lotnisko to należy do stosunkowo młodych portów lotniczych, gdzie znaczący wpływ na jego powstanie miała turystyka. Dzięki szybkiemu rozwojowi, lotnisko to jest w randze międzynarodowych portów lotniczych. W 2006 roku obsłużyło prawie 3 mln pasażerów. Do dyspozycji pasażerów jest jeden terminal pasażerski. Lecąc z Polski nie możemy skorzystać z bezpośredniego połączenia, po drodze czeka nas przesiadka we Frankfurcie lub Zurychu.

Komunikacja lokalna

Mimo tego, że Malta jest dość małą wyspą o zaledwie 27 km długości, to żeby móc się wygodnie po niej poruszać potrzebny jest jakiś środek transportu: autobus, samochód, motor albo rower. Oczywiście ze względu na rozmiar wyspy i tylko jeden port lotniczy, nie ma mowy o tanich lotach samolotem – jeśli już to wynajętą prywatnie awionetką. Na wyspie obowiązuje wyspie ruch lewostronny, do którego czasem trudno jest się przyzwyczaić, zwłaszcza przy krótkim pobycie – stąd najwygodniejszym środkiem transportu są autobusy. Przejazdy nimi są w miarę tanie i przede wszystkim wygodne. Można także zdecydować się na wynajem samochodu. Sieć dróg jest doskonale utrzymana a większość międzynarodowych firm zajmujących się wynajmowaniem samochodów ma swoje oddziały na Malcie.

Dostanie się na Gozo czy Comino również nie powinno sprawić kłopotów. Między Maltą i Gozo regularnie kursują promy, a z większości nadmorskich miejscowości pływają wycieczkowe rejsy na Comino. Drogą morską można pokonać również trasę między Vallettą a Sliemą. Co prawda podróż taka jest trochę droższa niż ta autobusem, ale za to o wiele przyjemniejsza.

1.2.5. Baza noclegowa

Baza noclegowa Archipelagu Maltańskiego jest bardzo dobrze rozwinięta, dostosowana do

liczby odwiedzających go turystów, jak i do zasobności ich portfela. Standardy oferowane w bazie noclegowej spełniają oczekiwania klientów i są dostosowane do profilu odwiedzających wyspę.

Tabela 2 Wielkość bazy noclegowej w latach 2002-2006

Bedstock as at 1st January	2002		2003		2004		2005		2006	
	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds
<i>Hotels</i>										
5 star	11	3750	11	3738	13	5040	13	5040	13	5688
4 star	44	15045	45	15341	47	15928	44	15315	44	15148
3 star	47	11016	51	11548	51	11074	45	10272	49	10788
2 star	19	1261	19	1258	18	1174	16	1059	15	916
Total	121	31072	126	31885	129	33216	118	31686	121	32540
Bedstock as at 1st January	2002		2003		2004		2005		2006	
	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds	Units	Beds
<i>Villages & Aparthotels</i>										
4 star	8	1924	8	1924	8	1920	8	1860	7	1292
3 star	12	2488	13	2802	12	2642	10	2350	11	2634
2 star	13	2143	13	2143	15	2407	15	2407	12	1551
Total	33	6555	34	6869	35	6969	33	6617	30	5477
<i>Guesthouses</i>										
Comfort	12	295	12	295	12	295	12	295	10	243
Standard	23	613	22	575	31	649	26	684	26	683
Total	35	908	34	870	43	944	38	979	36	926
<i>Hostels</i>										
Standard	2	166	2	166	3	236	5	488	5	488
TOTAL	191	38701	196	39790	210	41365	194	39770	192	39431

Źródło: Tourism Policy for the Maltese Islands 2007-2011 Ministry for Tourism and Culture

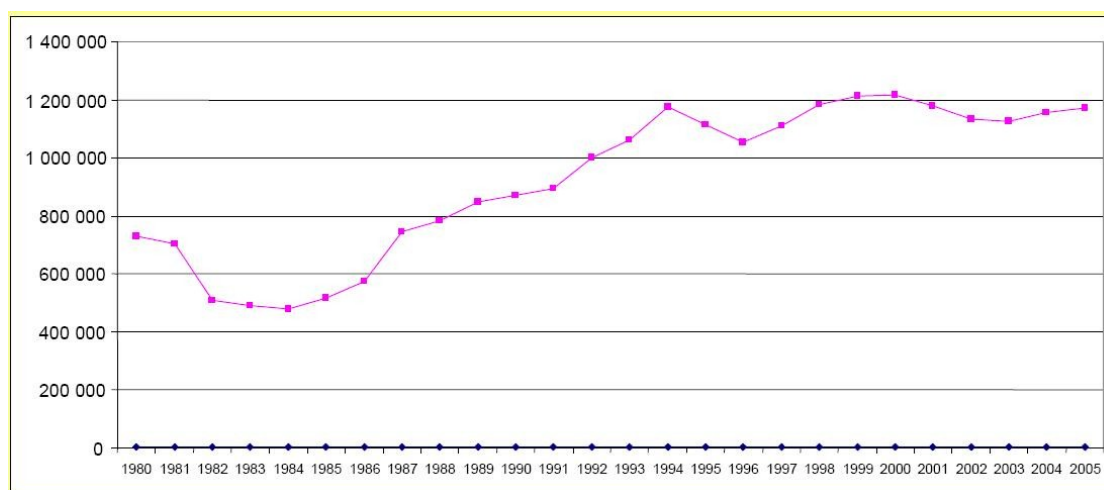
Ponieważ najczęstszą grupą klientów obiektów hotelarskich są turyści o średnich dochodach, struktura poziomu świadczonych usług dostosowana jest do tego profilu. Z powyższego wynika, iż to właśnie hotele 3 – gwiazdkowe stanowią największy odsetek spośród wszystkich obiektów hotelarskich wyspy (36,91%). Jedna czwarta bazy noclegowej (25%) przypada na obiekty 4 – gwiazdkowe. Niewiele mniej miejsc noclegowych generują hotele 2 – gwiazdkowe (22,02% ogółu), a hotele 5 – i 1 – gwiazdkowe stanowią odpowiednio 8,93% oraz 7,14%. Poza hotelami turyści przyjeżdżający na Maltę mogą znaleźć zakwaterowanie także w apartamentach i kwaterach prywatnych.

II. Rynek recepcji turystycznej

Położony w centralnej części Morza Śródziemnego niewielki Archipelag Maltański należy do południowoeuropejskiego regionu turystycznego skupiającego ok. 36% spośród wszystkich przyjazdów turystycznych do krajów europejskich. Sama Malta gościła zaledwie 0.26% spośród wszystkich odwiedzających kraje europejskie, jednak biorąc pod uwagę jej powierzchnię - 316 km² to i tak pokaźny wynik(2007).²

Analizą rynku turystycznego Archipelagu Maltańskiego zajmuje się tamtejszy Urząd Statystyczny (The National Statistic Office), oraz Maltańska Izba Turystyki (Malta Tourism Authority), które to organizacje publikują swoje analizy na maltańskich stronach internetowych. Obiektem ich zainteresowania jest zarówno rynek recepcji, jak i emisji turystycznej. Badania tych organizacji koncentrują się na liczbie przyjazdów oraz wyjazdów turystycznych, motywach odbywania podróży, preferowanych obiektach zakwaterowania, długości pobytu, wydatkach związanych z turystyką, itp.

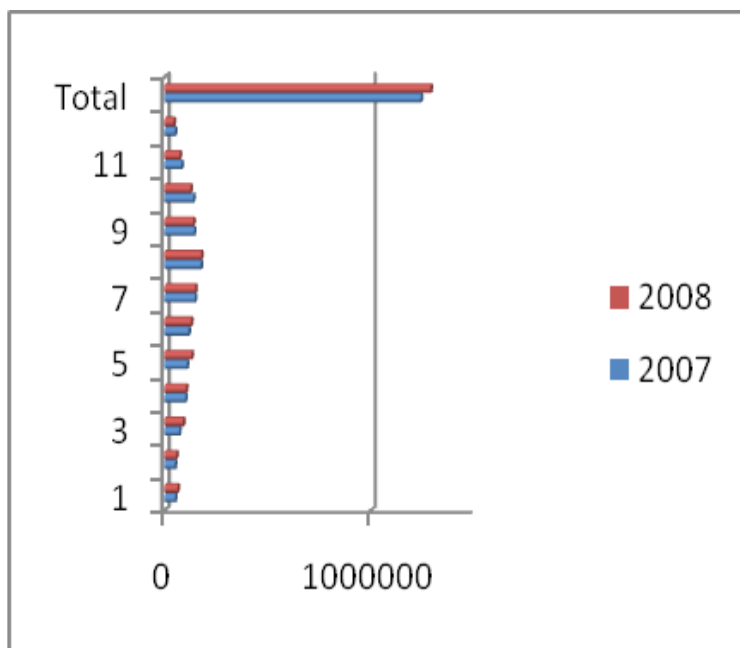
a. Wielkość przyjazdowego ruchu turystycznego

Wykres 2 Przyjazdy na Maltę w latach 1980 -2005

Źródło: *Malta In figures*, Valletta: National Statistics Office, 2007

² Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 3, October 2008

Wykres 3 Przyjazdy na Maltę w latach 2007-2008 wg miesięcy

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z www.nso.gov.mt

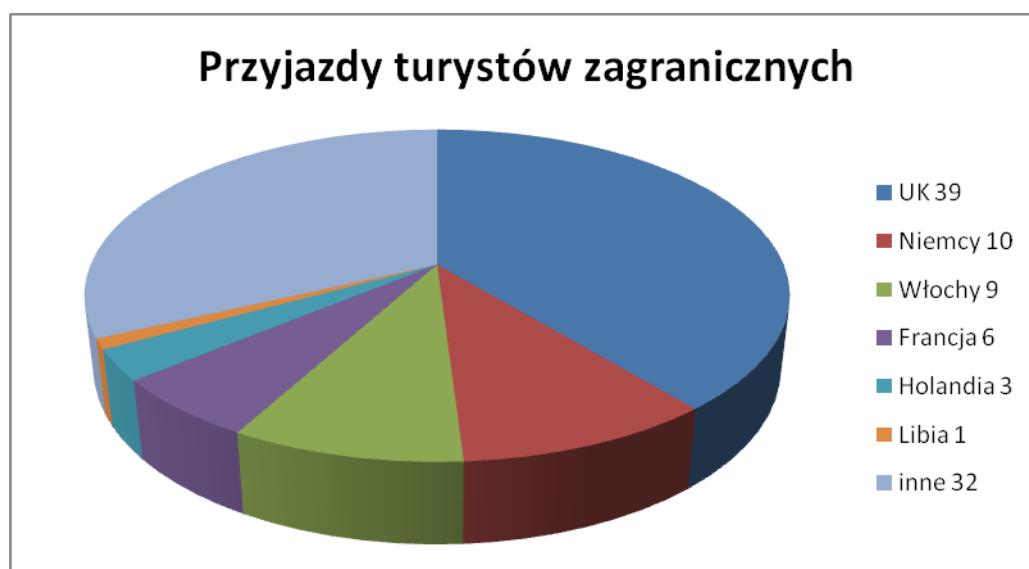
Malta została wybrana jako kierunek turystyczny przez 728 tysięcy osób w roku 1980. Po tej dacie zainteresowanie wyspami maltańskimi stopniowo spada aż do roku 1985, kiedy to na wyspę przyjechało 517.000 turystów. Od 1985 roku można zaobserwować tendencję wzrostową w liczbie przyjazdów, która trwała aż do roku 1994, kiedy to Malta gościła 1.176.223 turystów. Kolejne dwa lata przynoszą niewielki spadek zainteresowania przyjazdami na Maltę, po czym w roku 1997 następuje kolejny progres w liczbie przyjazdów, który apogeum swe osiąga w roku 2000 z ogólną liczbą 1.215.712 turystów. Wydarzenia z 11 września 2001 roku, podobnie jak i na całym świecie, miały również wpływ na turystykę maltańską. Impact spowodowany zamachami turystycznymi odbił się dobitnie na hotelarzach, lokalach gastronomicznych oraz dostawcach usług turystycznych, co przekłada się na dane liczbowe. W roku tym zanotowano kolejny spadek liczby przyjazdów, a tendencja ta utrzymywała się w dwóch kolejnych latach. W latach 2007-2008 znów zauważamy wzrost liczby odwiedzających Maltę. W 2008 roku liczba ta wyniosła 1.290.856, w porównaniu do roku poprzedniego daje nam prawie 4-ro procentowy wzrost liczby odwiedzających.

Tabela 3 Przyjazdy turystów wg. kraju pochodzenia

Country of origin	2004	2005	2006	2007
Total	1,157,684	1,170,610	1,124,233	1,243,510
United Kingdom	452,979	482,615	431,340	482,404
Germany	135,160	138,217	125,811	130,049
Italy	102,641	92,406	112,549	113,651
France	87,146	82,607	73,400	75,149
Netherlands	38,460	37,102	37,832	34,783
Libya	12,832	10,662	9,198	9,259
Other	328,466	327,001	334,103	398,215

Źródło:

Malta In figures, Valletta: National Statistics Office, 2007.

Źródło: Opraco

wanie własne, na podstawie *Malta In figures*, Valletta: National Statistics Office, 2007.

Wykres 4 Przyjazdy turystów zagranicznych wg. kraju ojczystego, w %

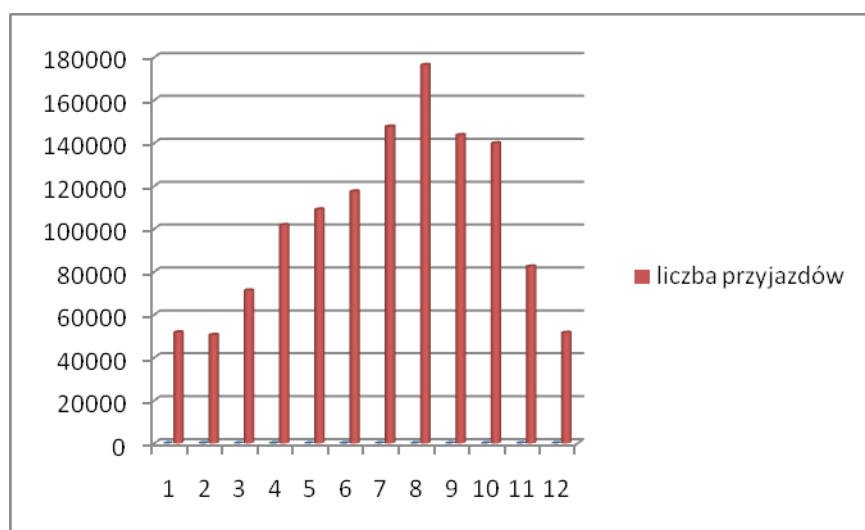
Malta, jako cel wyjazdów zagranicznych, jest najbardziej popularna wśród mieszkańców Wielkiej Brytanii. Trend ten związany jest z jej dziejami historycznymi, oraz faktem, iż przez ponad 150 lat kraj ten był kolonią brytyjską. Roczne przyjazdy Brytyjczyków kształtują się na poziomie 482 tysięcy (dane za rok 2007), co stanowi 39% wszystkich przyjazdów. Niemcy stanowią drugą co do liczebności grupę turystów zagranicznych, w 2007 roku stanowili oni 10% wszystkich przyjazdów, następni w rankingu plasują się Włosi, Francuzi, Holendrzy oraz Libańczycy.

Liczba turystów odwiedzających Maltę w 2008 wyniosła 1.290.856 osób, wykazując 3.8 % wzrostu w stosunku do wyników z roku 2007. Ogólnie rzecz biorąc wzrost wywołała liczba

przyjazdów wakacyjnych, głównie z Włoch, Niemiec oraz Hiszpanii. Z drugiej strony spadek zanotowano w ruchu turystycznym z rynku Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych oraz krajów Skandynawskich.

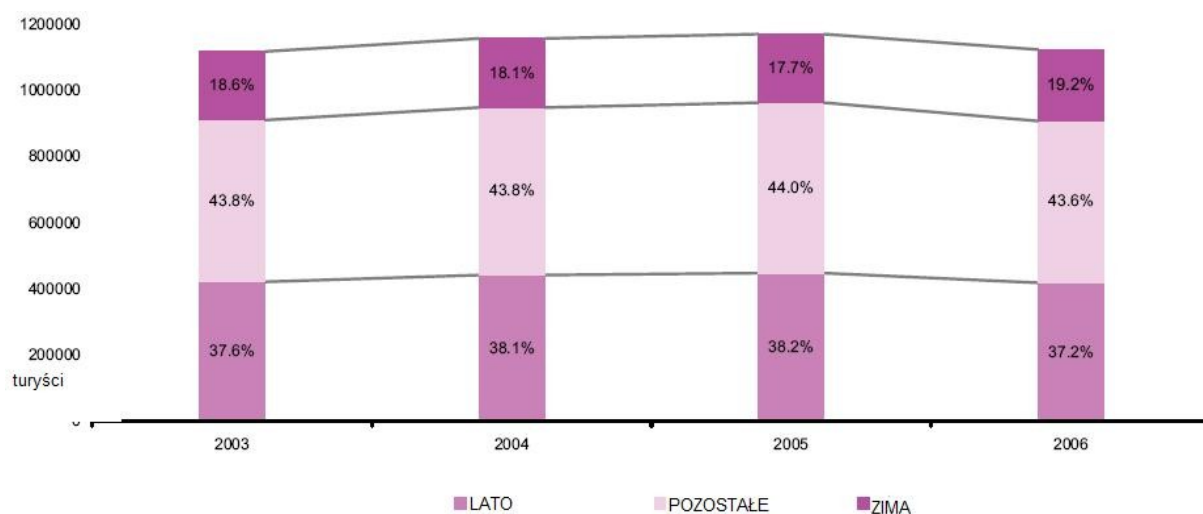
Tabela nr 2. pokazuje iż 87.9% turystów odwiedzających Maltę w 2008 roku pochodziła z krajów wspólnoty europejskiej.

b. Sezonowość ruchu turystycznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Malta In figures*, Valletta: National Statistics Office, 2007.

Wykres 5 Przyjazdy turystów wg. miesięcy w 2008r.

Źródło: *Malta In figures*, Valletta: National Statistics Office, 2007.

Patrząc na wykres nr 5. wyraźnie widzimy iż ruch turystyczny na Malcie jest sezonowy i nawet sprzyjający turystyce klimat nie jest w stanie temu zaradzić. Zdecydowanie najwięcej przyjazdów turystycznych na Maltę przypada w miesiącach letnich oraz okalających je, od maja do października, stanowiąc 68,6% wszystkich przyjazdów w roku. Maksimum tych przyjazdów przypada na miesiąc sierpień (178.570 turystów w 2008 roku) dając szacunkową wartość 15,2% . Pozostałe miesiące, choć równie ważne dla maltańskiej turystyki, nie generują aż tak dużej liczby odwiedzających wyspę.

c. Profil turysty odwiedzającego Maltę

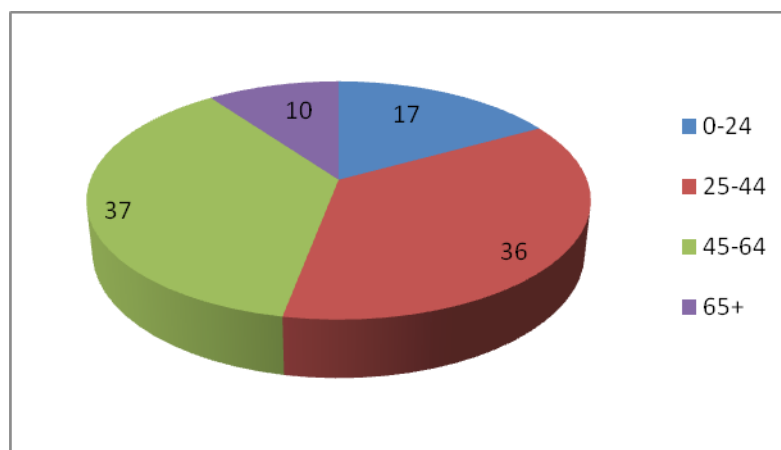
Tabela 4. Profil turystów odwiedzających

	January-December			absolute change	percentage change
	2006	2007	2008	2008/2007	2008/2007
Total	1,124,236	1,243,510	1,290,856	47,346	3.8
Mode of travel:					
Air	1,104,272	1,223,692	1,270,082	46,390	3.8
Sea	19,964	19,818	20,774	956	4.8
Sex:					
Males	573,115	629,363	672,106	42,743	6.8
Females	551,121	614,147	618,750	4,603	0.7
Age group:					
0-24	151,895	188,429	219,241	30,812	16.4
25-44	402,298	449,647	465,128	15,481	3.4
45-64	465,683	493,578	482,613	-10,965	-2.2
65+	104,360	111,856	123,874	12,018	10.7
Markets:					
EU	973,524	1,082,511	1,134,262	51,751	4.8
of which: Euro area	462,855	496,630	581,489	84,859	17.1
Non-EU	150,712	160,999	156,594	-4,405	-2.7

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

Na podstawie danych zawartych w Tabeli nr 4. widzimy iż zdecydowana większość odwiedzających Maltę korzysta z transportu lotniczego, w 2008 roku było to 98.4% wszystkich odwiedzających. Jeżeli chodzi o różnice pomiędzy wizytami kobiet i mężczyzn to są one niewielkie, o około 4% wyższa jest liczba turystów niż turystek.

Grupą najczęściej odwiedzającą Maltę tworzą osoby pomiędzy 25 a 64 rokiem życia, stanowią oni łącznie 73% wszystkich odwiedzających. Natomiast grupa która zanotowała w 2008 roku największy wzrost-16.4%, są osoby w przedziale wiekowym do 24 roku życia. Dane te przedstawia wykres nr.7

Źródło: Opracowanie własne na

podstawie: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

Wykres 6 Struktura wieku odwiedzających Maltę w 2008

Tabela 5. Profil turystów odwiedzających

Purpose of visit:					
Holiday	938,974	1,046,176	1,082,158	35,982	3.4
Business and professional	102,941	98,811	112,432	13,621	13.8
Other	82,321	98,523	96,265	-2,258	-2.3
Organisation of stay					
Package	750,848	683,046	594,899	-88,147	-12.9
Non-package	373,388	560,464	695,957	135,493	24.2
Frequency					
First-time tourists	759,123	843,437	886,509	43,072	5.1
Repeat tourists	365,113	400,073	404,347	4,274	1.1
less than once a year	287,458	304,251	298,988	-5,263	-1.7
more than twice a year	77,655	95,822	105,359	9,537	10.0
Duration of visit:					
1-3 nights	105,518	118,616	147,499	28,883	24.4
4-6 nights	139,181	168,297	216,764	48,467	28.8
7+ nights	879,537	956,597	926,593	-30,004	-3.1
Average length of stay (nights)	9.5	8.9	8.7	-0.2	-2.2

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

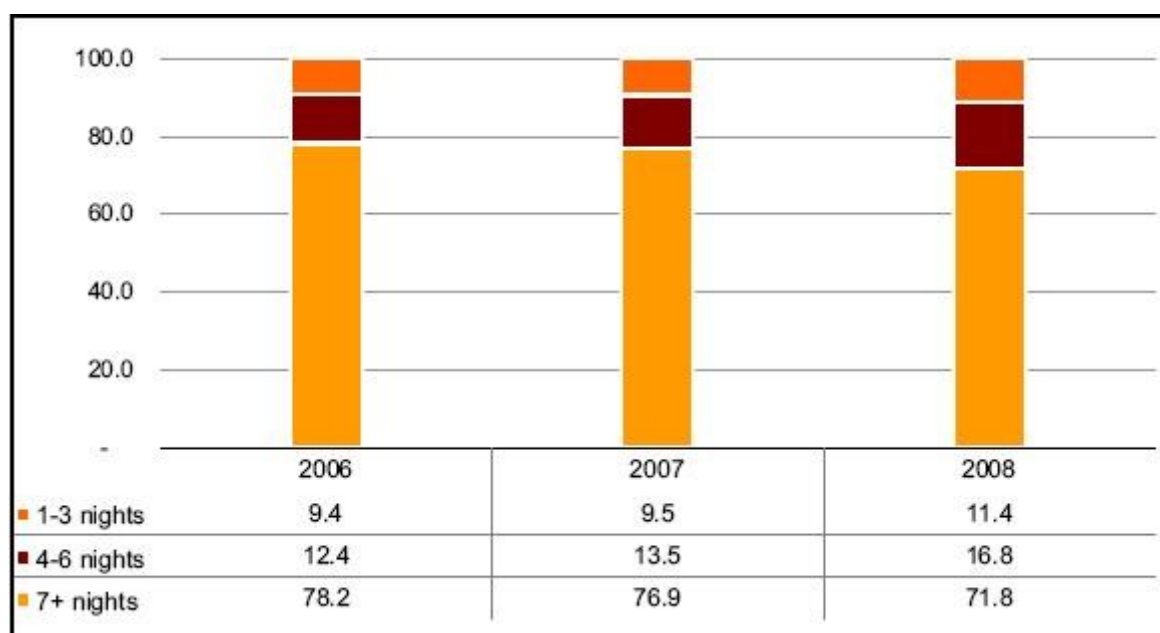
Turyści, przybywający na Archipelag Maltański kierują się głównie chęcią wypoczynku, oraz zapoznania się z historią, architekturą i kulturą wyspy. Osoby te w 2008 roku odwiedziły wyspę w liczbie 1.082.158, co stanowi największy odsetek wśród odwiedzających, wynoszący 84%. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w charakterze turystycznym wyspy, która promowana jest głównie ze względu na swe walory klimatyczne oraz bogatą historię i zabytki.

Duży rozwój przeżywa na Malcie turystyka biznesowa, która w roku 2008 stanowiła 8,7% wszystkich przyjazdów na wyspę i zanotowała wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 13.8%. Liczba osób, które odwiedzają Maltę w celu załatwienia spraw służbowych,

wynosząca w 2008 roku 112.432 przyjazdów, świadczy o dużym zainteresowaniu Maltą jako centrum spotkań biznesowych, konferencji, kongresów, itp.

Warto zauważyć, iż w ostatnich latach znacznie spadł odsetek osób korzystających z gotowych produktów turystycznych na rzecz osób indywidualnie przygotowujących swój wyjazd. W 2006 roku odsetek osób podróżujących na własną rękę wynosił 33%

Większość spośród osób które odwiedziły Maltę w 2008 roku była tam po raz pierwszy (69%), spośród pozostałych aż 74% deklaroowało iż jest to ich kolejna wizyta na wyspach w przeciągu roku.

Wykres 7. Długość pobytu turystów na Malcie

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

Tabela 6 Długość pobytu turystów wg. rodzaju zakwaterowania

Accommodation categories	2004	2005	2006	2007
Total	9.7	9.5	9.5	8.9
Private accommodation	15.8	14.1	13.6	11.6
Collective accommodation	8.6	8.5	8.5	8.1
Hotels	8.4	8.3	8.4	8.0
5-star	6.4	6.6	6.5	6.4
4-star	8.7	8.6	8.8	8.4
3-star	9.4	9.0	9.4	9.0
2-star	8.2	8.2	8.7	8.1
Other collective accommodation ¹	10.3	10.3	10.2	9.6

Źródło: *Malta In figures*, Valletta: National Statistics Office, 2007

Najczęściej turyści przyjeżdżali na Maltę w 2008 roku na okres 7 nocy lub dłuższy (71.8 %). Średnia długości pobytu w tym czasie wyniosła 8,7 nocy, jednak jak widać na wykresie nr.4 oraz 5, od 2004 roku systematycznie spada. Wzrasta natomiast liczba wyjazdów z 4-6 noclegami które zanotowały w 2008 roku 28.8% wzrost w stosunku do roku 2007. Patrząc na wykres nr.5 widzimy iż wyjazdy połączone z noclegiem w obiektach prywatnych trwają najdłużej (11.6 noclegu dla 2007 roku), najkrócej natomiast te połączone z noclegiem w obiektach o najwyższym standardzie 5-ciu gwiazdek.

1.3. Zakwaterowanie

Tabela 7. Ilość osób korzystających z noclegu wg. rodzajów obiektów noclegowych

				persons	
	January-December			absolute change	percentage change
	2006	2007	2008	2008/2007	2008/2007
Total	1,124,236	1,243,510	1,290,856	47,346	3.8
Private accommodation	213,139	261,419	283,087	21,668	8.3
Rented	106,909	131,574	138,519	6,945	5.3
Staying with friends/relatives	74,210	95,887	103,695	7,808	8.1
Owner-occupied	32,020	33,958	40,873	6,915	20.4
Collective accommodation	911,097	982,091	1,007,769	25,678	2.6
Hotels	835,527	894,749	909,309	14,560	1.6
of which:					
5 Star	194,099	241,393	253,654	12,261	5.1
4 Star	429,292	438,257	443,088	4,831	1.1
3 Star	189,039	186,220	177,166	-9,054	-4.9
Other collective accommodation *	75,570	87,342	98,460	11,118	12.7

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

Najczęstszym typem zakwaterowania wybieranym przez turystów przebywających na Malcie są hotele stanowiąc 70,5 % udziału w rynku. Wśród nich obiekty 4 – oraz 5 – gwiazdkowe, stanowiły w 2008 roku procentowy udział w rynku odpowiednio 34,3% i 19,6%. Obiekty hotelarskie niższej kategorii, a także kwatery prywatne oraz apartamenty nie odgrywają aż tak znaczącej roli.

Tabela 8 Wykorzystanie poszczególnych kategorii obiektów noclegowych

Collective accommodation	Annual				August (peak month)			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Total	55.1	55.9	53.3	59.8	84.2	86.6	83.3	89.3
Hotels	58.9	58.4	55.2	62.2	89.0	89.9	85.8	92.0
5-star	52.4	53.6	55.0	62.0	78.3	90.3	97.1	97.1
4-star	67.3	66.0	62.5	68.4	97.2	94.0	89.8	94.0
3-star	52.6	53.0	47.1	54.0	86.0	87.8	77.9	88.3
2-star	26.8	22.0	22.7	38.8	37.8	36.7	34.5	59.3
Other collective accommodation¹	39.3	44.0	43.5	49.0	65.3	71.3	71.9	75.9
Holiday complex	41.1	46.4	44.2	49.4	67.3	74.6	77.3	79.7
Guesthouse	19.9	26.3	33.5	35.5	42.5	54.6	44.1	57.6
Hostel	41.0	41.0	46.8	56.3	72.9	61.8	60.7	66.6

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

2.1. Wydatki turystów zagranicznych

Sytuacja gospodarcza Malty uzależniona jest od czterech podstawowych czynników: eksportu, turystyki, produkcji tekstyliów i elektroniki oraz przemysłu stoczniowego. Największe dochody przynoszą usługi - 70% PKB, w tym turystyka - 25% PKB. Za ubiegły rok dochód z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej wyniósł na Malcie 1.041211 EUR.

Tabela 9 Wydatki turystów zagranicznych w latach 2006- 2008

	2006	2007	2008		
Total expenditure (€ '000s)	998,095	1,058,069	1,041,211	-16,858	-1.6
Austria	20,036	15,987	15,544	-443	-2.8
Belgium	24,764	22,464	24,863	2,399	10.7
France	64,459	66,225	69,385	3,160	4.8
Germany	106,322	102,983	118,560	15,577	15.1
Ireland	17,004	23,797	27,691	3,894	16.4
Italy	89,178	86,390	100,523	14,133	16.4
Libya	8,305	7,416	7,477	61	0.8
Netherlands	32,221	29,552	31,384	1,832	6.2
Russia	26,649	26,575	28,581	2,006	7.5
Scandinavia*	69,642	75,082	71,304	-3,778	-5.0
Spain	19,373	38,970	41,158	2,188	5.6
Switzerland	21,662	22,301	19,693	-2,608	-11.7
United Kingdom	369,080	393,968	335,659	-58,309	-14.8
USA	16,740	17,483	16,156	-1,327	-7.6
Other	112,660	128,876	133,233	4,357	3.4

* Denmark, Finland, Norway and Sweden

Największą ilość pieniędzy zostawili na Malcie obywatele Wielkiej Brytanii, prawie 33% wpływów z turystyki. W przeliczeniu na jednego turystę, przeciętny Brytyjczyk zostawił na wyspie ok. 763 EUR podczas swojego pobytu. Bardzo duże dochody turystyka maltańska czerpie również od obywateli Niemiec, Włoch, co jest odzwierciedleniem ilości przyjazdów turystycznych z tych krajów.

Tabela 10. Wydatki turystów zagranicznych w na 1 osobę

	Package expenditure	Non-package expenditure		Other Expenditure	Total _w
		Air/sea fares	Accommodation		
	January-December 2008				
Total	644	233	204	287	819
Austria	609	241	201	226	791
Belgium	705	254	232	226	848
France	736	240	228	240	863
Germany	636	238	238	241	793
Ireland	604	202	222	422	922
Italy	587	184	198	244	705
Libya	517	206	224	373	813
Netherlands	649	227	197	309	858
Russia	935	365	239	411	1,225
Scandinavia*	644	216	202	281	827
Spain	813	154	217	298	838
Switzerland	820	243	237	275	909
United Kingdom	582	196	188	289	763
USA	721	341	236	316	920
Other	700	399	183	361	988

Źródło: News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009

Najwięcej pieniędzy w przeliczeniu na 1 turystę wydają na Malcie Rosjanie – średnio 1225 Euro. Zdecydowanie największe wpływy pochodzą od tych turystów, którzy wykupili wyjazdy pakietowe. Wyjazdy indywidualne na Malte są bardzo popularne wśród Libijczyków, którzy w ten sposób wydają prawie ośmiokrotnie więcej środków finansowych niż w przypadku wyjazdów zorganizowanych. Główny trend w wydatkach obcokrajowców jest taki, że duża część środków finansowych przeznaczana jest na jedzenie i napoje. Duńczycy jako koneserzy oryginalnej i owej kuchni są narodem, który przeznacza najwięcej środków finansowych w tej dziedzinie.

Włosi i Francuzi płacą najwięcej za warunki zakwaterowania. Obywatele Niemiec inwestują najwięcej ze wszystkich przyjezdnych w rekreację. Natomiast zakupy pamiątek i souvenirów przyciągają najbardziej mieszkańców wysp brytyjskich.

2.2. Turystyka językowa na Malcie

Jedną z pozostałości po byłej protekcji Wielkiej Brytanii na Malcie jest język angielski będący poza językiem maltańskim drugim językiem obowiązującym. I tak to Malta stała się obok Wielkiej Brytanii i Irlandii jednym z niewielu europejskich krajów gdzie na co dzień mówi się po angielsku. Dodając do tego świetne warunki klimatyczne oraz liczne atrakcje turystyczne otrzymujemy kraj w którym 7% wszystkich turystów to studenci językowi. Na tak duże zainteresowanie kursami językowymi Malta odpowiada 36-ścioma ośrodkami

Tabela 11 Zagraniczni studenci językowi odwiedzający Maltę, pogrupowani wg. pochodzenia, wieku i płci

Country of origin	15 & under		16-17		18-20		21-25		26-30		31 & over		Total		
	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Females	Males	Total
Germany	1,234	1,034	1,721	1,173	1,139	808	1,065	835	1,030	738	2,614	2,797	8,803	7,385	16,188
Spain	283	159	538	452	2,567	1,452	3,833	2,320	770	627	273	191	8,264	5,201	13,465
Italy	1,336	1,118	2,724	2,047	812	715	685	596	471	496	887	739	6,915	5,711	12,626
France	1,091	874	2,462	2,025	854	622	638	588	309	264	277	280	5,631	4,653	10,284
Russian Federation	1,052	832	1,127	743	1,052	540	994	540	535	329	528	376	5,288	3,360	8,648
Austria	172	140	1,588	1,149	318	191	122	64	74	42	264	228	2,538	1,814	4,352
Switzerland	149	93	375	249	437	241	326	261	231	186	454	385	1,972	1,415	3,387
Chile	233	218	140	127	172	200	280	221	169	115	402	370	1,396	1,251	2,647
Czech Republic	198	116	179	102	172	114	173	97	117	122	202	144	1,041	695	1,736
Turkey	84	106	41	73	120	143	152	223	113	158	76	96	586	799	1,385
Japan	4	4	59	17	104	39	258	119	238	62	246	88	909	329	1,238
Poland	138	86	162	90	106	49	68	32	62	38	167	153	703	448	1,151
Sweden	58	11	521	129	105	34	61	23	15	5	83	33	843	235	1,078
Korea Republic of (South Korea)	15	21	5	5	54	19	202	262	126	71	25	24	427	402	829
Hungary	61	45	68	33	68	44	98	50	97	63	121	73	513	308	821
Ukraine	99	93	59	76	101	50	106	69	49	26	52	32	466	346	812
Netherlands	34	15	109	55	97	34	71	46	15	29	46	50	372	229	601
Slovakia	49	53	44	57	53	20	47	46	39	47	75	68	307	291	598
Belgium	60	24	134	64	77	34	44	21	15	3	8	5	338	151	489
Slovenia	78	54	71	46	15	10	33	13	43	34	15	20	255	177	432
Other countries	250	248	444	330	330	262	382	418	153	127	356	223	1,915	1,608	3,523
World not allocated geographically	37	41	54	48	3	7	31	27	24	14	7	10	156	147	303
Total	6,715	5,385	12,625	9,090	8,756	5,628	9,669	6,871	4,695	3,596	7,178	6,385	49,638	36,955	86,593

Źródło: News Release: Teaching English to Foreigners 2007, National Statistics Office 2008

Jak widać w tabeli nr 11. W 2007 roku liczna zagranicznych studentów odwiedzających Maltę w celu nauki języka wyniosła 86593, i jednocześnie wykazała 31 % wzrost w stosunku do roku poprzedniego. Większość tych studentów znajdowała się w przedziale wiekowym 16-17 lat – 42.6 % wszystkich studentów.

Tabela 12 Studenci językowi odwiedzający Maltę, podział wg. płci, sezonu oraz udział w ogólnej liczbie turystów

	Winter	Shoulder	Summer	Total
Females	4,224	14,834	30,580	49,638
Males	3,430	11,761	21,764	36,955
Total students	7,654	26,595	52,344	86,593
Females	108,408	264,448	241,242	614,098
Males	127,830	275,001	226,528	629,359
Total tourists	236,238	539,449	467,770	1,243,457
Females	3.9	5.6	12.7	8.1
Males	2.7	4.3	9.6	5.9
Students as % of tourists	3.2	4.9	11.2	7.0

Źródło: News Release: Teaching English to Foreigners 2007, National Statistics Office 2008

Jak widzimy na tabeli nr 12. Siedmiu na 100 odwiedzających Maltę to studenci, którzy przyjechali na Maltę w określonym celu – uczyć się języka angielskiego. Najczęściej wybierają oni miesiące letnie, w tym czasie aż 11 na 100 odwiedzających Maltę to studenci językowi.

III Rynek emisji turystycznej

W czasach, gdy Malta była kolonią brytyjską, liczba obywateli archipelagu podróżujących za granicę była znikoma. Jedynymi osobami, które spędzały wakacje poza granicami kraju byli bardzo bogaci Maltańczycy, głównie biznesmeni oraz lekarze. Dlatego też dla większości Maltańczyków idea pobytu „za granicą” dotyczyła jednodniowych wyjazdów na Gozo albo Comino.

Powyższa sytuacja zmieniła się wraz z podjęciem działań rządowych zmierzających do rozwoju turystyki na Malcie.

Tabela 13 Wjazdy Maltańczyków - Profil turysty cz.1.

persons				
	January-December		Absolute change	Percentage change
	2007	2008	2008/2007	2008/2007
	279,696	298,995	19,299	6.9
Total				
Transport:				
Air	247,159	267,933	20,774	8.4
Sea *	32,537	31,062	-1,475	-4.5
Destination:				
EU	237,663	256,811	19,148	8.1
of which:				
France	18,478	18,450	-28	-0.2
Germany	14,467	16,815	2,348	16.2
Italy	93,803	89,485	-4,318	-4.6
UK	60,154	72,259	12,105	20.1
Non-EU	42,033	42,184	151	0.4

Źródło: News Release: Outbound Tourism – December 2008, National Statistics Office 2009

Coraz więcej obywateli Malty spędza swój czas wolny poza granicami kraju, a trend ten powiększa się z roku na rok. Szacunkowa liczba Maltańczyków podróżujących za granicę

wynosi osła w 2008 roku 298.995 osób, co oznacza, iż prawie 74% obywateli Malty przynajmniej raz w roku wyjeżdża do innego kraju w celach turystycznych.

Aż 85.9% wszystkich wyjazdów jako cel obrany miały jeden z krajów Unii Europejskiej, najczęściej były to Włochy (30%), zaraz za nimi Wielka Brytania (24%).

Tabela 14 Wyjazdy Maltańczyków - Profil turysty cz.2.

Sex:				
Males	161,928	171,535	9,607	5.9
Females	117,768	127,460	9,692	8.2
Age group:				
0-24	28,519	36,949	8,430	29.6
25-44	128,661	137,340	8,679	6.7
45-64	110,667	110,270	-397	-0.4
65+	11,849	14,436	2,587	21.8

Źródło: News Release: Outbound Tourism – December 2008, National Statistics Office 2009

Wśród podróżujących Maltańczyków niewielką przewagę mają mężczyźni, stanowili oni w 2008 roku 57% wszystkich podróży, za to ilość podróżujących kobiet rośnie szybciej niż ilość podróżujących mężczyzn. W stosunku do roku 2007, w 2008 o 8.2% więcej kobiet wyjechało w celach turystycznych niż zrobiło to w roku poprzednim.

Największą grupę spośród wyjeżdżających -45.9% - stanowiły osoby w wieku pomiędzy 24 a 44 rokiem życia, następni plasują się obywatele w wieku 45-64, którzy odnotowali wskaźnik rzędu – 36,9 %

IV Znaczenie rynku turystycznego Malty dla Polski

Malta jest najmniejszym partnerem handlowym Polski w UE, z niewielkim udziałem w obrotach ogółem. W 2008 roku wartość polsko-maltańskiej wymiany handlowej wyniosła 49,9 mln EUR (wzrost o prawie 50%). Odnotowano ujemne saldo obrotów handlowych, ze względu na bardzo wysoką dynamikę importu z Malty - ponad 68%. Dominującą pozycję w polskim eksporcie na rynek maltański w 2008 roku stanowiły: wyroby przemysłu elektromaszynowego- ponad 23%, artykuły rolno-spożywcze, zwierzęta żywe, pojazdy i jednostki pływające, produkty przemysłu chemicznego oraz wyroby z metali nieszlachetnych. Znacznie zwiększyliśmy eksport pojazdów, jednostek pływających i wyrobów z metali nieszlachetnych. Wśród towarów, które Polska importuje z Malty znajdują się przede wszystkim wyroby przemysłu chemicznego (prawie 68% importu), wyroby przemysłu elektromaszynowego, tworzywa sztuczne i wyroby z nich, kauczuk oraz materiały i wyroby włókiennicze.

Malta zainteresowana jest inwestycjami związanymi z Euro 2012 w Polsce, inwestycjami w branży turystycznej (grupa hotelowa Corinthia), jak również współpracą w branży IT i farmaceutycznej. Maltańczycy promują także swoją ofertę edukacyjną, w zakresie turystyki wypoczynkowej oraz sektory usług finansowych i gier hazardowych.³

³ Źródło: www.mso.gov.pl

Tabela 15 Przyjazdy turystów na Malte, z wyróżnieniem studentów językowych

Country of origin	2007								
	Students			Tourists			% of Students over tourists		
	Females	Males	Total	Females	Males	Total	Females	Males	Total
Total	49,638	36,955	86,593	614,098	629,359	1,243,457	8.1	5.9	7.0
of which:									
Austria	2,538	1,814	4,352	11,242	9,142	20,384	22.6	19.8	21.4
Belgium	338	151	489	12,931	13,524	26,456	2.6	1.1	1.8
Croatia	50	33	83	795	973	1,768	6.3	3.4	4.7
Czech Republic	1,041	695	1,736	2,823	2,853	5,675	36.9	24.4	30.6
Denmark	164	63	227	14,267	13,719	27,986	1.1	0.5	0.8
Finland	122	65	187	7,069	5,368	12,437	1.7	1.2	1.5
France	5,631	4,653	10,284	38,224	36,874	75,098	14.7	12.6	13.7
Germany	8,803	7,385	16,188	63,667	66,382	130,049	13.8	11.1	12.4
Hungary	513	308	821	4,523	4,897	9,420	11.3	6.3	8.7
Italy	6,915	5,711	12,626	45,693	67,957	113,651	15.1	8.4	11.1
Japan	909	329	1,238	8,356	4,817	13,173	10.9	6.8	9.4
Libyan Arab Jamahiriya	32	204	236	1,545	7,714	9,259	2.1	2.6	2.5
Netherlands	372	229	601	17,483	17,300	34,783	2.1	1.3	1.7
Norway	89	36	125	7,778	7,536	15,313	1.1	0.5	0.8
Poland	703	448	1,151	2,693	3,274	5,967	26.1	13.7	19.3
Russian Federation	5,288	3,360	8,648	14,758	8,151	22,909	35.8	41.2	37.7
Slovakia	307	291	598	1,442	936	2,378	21.3	31.1	25.1

Źródło: News Release: Teaching English to Foreginers 2007, National Statistics Office 2008

Z raportu Maltańskiego Urzędu Statystycznego możemy się dowiedzieć iż w 2007 roku kraj ten odwiedziło 5967 osób, co porównując do ogólnej liczby wyjazdów w roku 2007 która wynosiła 6.9 mln daje nam znikomy udział w wysokości : 0,086 %. Jednocześnie widzimy iż prawie co piąta osoba wyjeżdżająca na Malte wiązała ten wyjazd z nauką języka angielskiego.

BIBLOGRAFIA

1. Kruczek Z., Sacha S., *Europa. Geografia Turystyczna*, Proksenia, Kraków 2003
2. Ławecki Tomasz, *Podróż po krajach Unii Europejskiej*, Świat Książki, 2004
3. Praca zbiorowa pod red. J. Warszyńskiej, *Geografia Turystyczna*, PWN, Warszawa 2001
4. Baran Monika, *12 powodów, aby pojechać na Malte*, miesięcznik Voyage 9(98)/2006
5. News release – Departing tourist: December 2008, National Statistics Office 2009
6. News Release: Outbound Tourism – December 2008, National Statistics Office 2009
7. News Release: Teaching English to Foreigners 2007, National Statistics Office 2008
4. Tourism Policy for the Maltese Islands 2007-2011, Ministry for Tourism and Culture 2007, Malta
8. www.maltairport.com
9. www.moja-malta.pl
10. www.mta.com.mt
11. www.nso.gov.mt
12. www.przewodnik.interia.pl
13. www.serwisy.gazeta.pl
14. www.traveligo.pl
15. www.travelplanet.pl
16. www.visitmalta.com
17. www.pl.wikipedia.org

SPIS TABEL

Tabela 16 Podstawowe wskaźniki gospodarcze dla Malty

Tabela 17 Wielkość bazy noclegowej w latach 2002-2006

Tabela 18 Przyjazdy turystów wg. kraju pochodzenia

Tabela 19 Profil turystów odwiedzających cz.1.

Tabela 20 Profil turystów odwiedzających cz.2.

Tabela 6 Długość pobytu turystów wg. typu zakwaterowania

Tabela 7 Ilość osób korzystających z noclegu wg. rodzajów obiektów noclegowych

Tabela 8 Wykorzystanie poszczególnych kategorii obiektów noclegowych

Tabela 9 Wydatki turystów zagranicznych w latach 2006- 2008

Tabela 210 Wydatki turystów zagranicznych w na 1 osobę

Tabela 11 Zagraniczni studenci językowi odwiedzający Malte, pogrupowani wg. pochodzenia, wieku i płci

Tabela 22 Studenci językowi odwiedzający Malte, podział wg. płci, sezonu oraz udział w ogólnej liczbie turystów

Tabela 23 Wjazdy Maltańczyków - Profil turysty cz.1.

Tabela 24 Wyjazdy Maltańczyków - Profil turysty cz.2.

Tabela 25 Przyjazdy turystów na Malte, z wyróżnieniem studentów językowych

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich